

Весілля в Курозванах

Переднє слово до читача

Пригадуєте, свого часу на телеекранах з'явився художній фільм «Весілля в Малинівці», який відразу ж полонив серця багатьох глядачів. Якби довелося зараз створювати подібну кінострічку, покладаючи в основу її сюжету не тільки дотепність, а й вимоги знання обряду самого весілля, впевнений: без Курозван тут би не обійшлося. І в цьому переконала випадково знайдена книга В. Кравченка «Свадьба в селі Курозванах», що вийшла друком 1902-го року в Житомирі. З її сторінок постало таке різноманітне, таке різнобарвне весільне дійство, що довелося з подивом відзначити: якою все-таки глибокою була культура наших предків, незважаючи на убоге матеріальне життя.

Що ж відмітного, особливого відлунюється з курозванівського весілля минулого століття (записано воно в другій його половині) в сьогодення? Думається, жителям не тільки цього села, а й читачам усього району цікаво дізнатися, як колись в нашій місцевості одружувалися, ставали на рушничок сімейного щастя. Відтак і пропонується увазі поданий нижче опис весілля в Курозванах за книгою Кравченка. В ньому уникнуто сліпого переписування з дореволюційного видання. Навпаки, для зручності сприймання матеріалу розповідь поділено на розділи і подано українською мовою, зайві побутові деталі обряду усунуто. Найбільш суттєво вибрано й з весільних пісень, приповідок тощо.

Подарунок Б. Грінченкові

Перш ніж розпочати безпосередньо розповідь про весілля, хочеться зробити ще один невеликий, але суттєвий, на мою думку, відступ. На початку своєї книги В. Кравченко подає цікаві відомості про самі Курозвани. Зокрема, повідомляється, що село знаходиться в 5 верстах на південь від поштової станції Гоща, в 33 верстах від м. Острога, в 131 версті від Житомира — на шосе Новоград-Волинський — Рівне. Воно належить до Гощанської волості Острозького повіту й розташоване на невеликому струмкові, що впадає в р. Горинь.

Число дворів — 161, жи-

телів — 527 чоловіків і 518 жінок. І, як зазначає далі В. Кравченко, Курозвани згадуються в акті 1545 р. в описі Луцького замку (за словами пана Теодоровича), в числі городень якого згадується і городня Мацка — з громадського маєтку Курозвани. Крім того, в одному з актів село згадується як маєток Гайського монастиря, а під назвою власне села Курозвани — в акті 1564 року — у виновому записі пана Івана Патрикія — Курозванського.

Жителі тутешніх місць добре зберегли відтинки чотирьох українських говірок. Зокрема, кращий дослідник нашої народності, автор

славнозвісного гімну «Ще не вмерла України» Павло Чубинський тут знаходив рубіж таких говірок, як Волинсько-Українська, Середньо-Українська або Польська, Пінсько-Волинська і Середньо-Пінська.

Цікава ще одна деталь: обряд весілля записано від «солдага-крестьянина» села Курозван, Гощанської волости, Острозького уезда, Луки Дмитриевича Зиневича». На той час солдати з селян — це бували, з досить спостережливим поглядом люди. Не випадково, як можна буде переконатися далі, весільний обряд Л. Зиневичем змальований досить детально, з логічним розташуванням.

Але, мабуть, найбільшій уваги заслуговує той факт, що ця книга, як свідчить

напис на передній її сторінці, подарована «Високоповажному добродієві Б. Д. Грінченку 10 квітня 1902 року від В. Г. Кравченка м. Житомир».

Враховуючи на той час великий авторитет і широку популярність видатного українського письменника, вченого і громадського діяча Б. Грінченка, В. Кравченко навряд чи став би дарувати такій знатній особі просто «таку собі свою книжечку». Отже, є серйозні підстави вважати, що «Свадьба в селі Курозванах» це до всього сказаного ще й ґрунтовне дослідження про весільну обрядність, хай навіть і в одному окремому селі.

Ну, а тепер, власне, перейдемо до самого весілля.

В. ТАРАСЮК.

(Далі буде).